

Veľkým odberateľom elektriny sa zo štátneho rozpočtu zaplatí časť nákladov na jej nákup. V roku 2019 pôjde o príspevok 40 miliónov eur.

ILUSTRÁČNÁ SNÍMKA: DREAMSTIME

Štát urobil najväčšiu zmenu za dekádu

ZÁKON

Energetika Slovenska na zásadné zmeny v legislatíve čakala dlho. Ministerstvo hospodárstva návrh zákona pripravovalo niekoľko rokov a predsa vyvolal vlnu kritiky.

Parlament dlhočakávanú veľkú novelu zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie, zákona o energetike a zákona o regulácii prijal len prednedávnom. Môžeme smelo povedať, že ide o najväčšiu legislatívnu zmenu v tejto oblasti za posledných 10 rokov. Predstavujeme vám zhrnutie tých najvýznamnejších novínok a zmien.

Existujúci výrobcovia

Na Slovensku máme v súčasnosti postavených stovky zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Či už ide o vodné elektrárne, bioplynové stanice, fotovoltaické elektrárne alebo iné zdroje. Tie poberajú na výrobu elektriny podporu formou doplatku. Mnohí si iste kladú otázku, či im táto podpora ostane aj po novele.

Prevádzkovatelia existujúcich zariadení môžu byť v tomto smere bez obáv. Novela garantuje zachovanie podmienok podpory pre všetky zariadenia, ktoré boli uvedené do prevádzky pred jej účinnosťou, teda pred 1. januárom 2019. Ak teda výrobca splnil všetky podmienky a starý zákon mu garantuje právo na podporu, môže s ňou rátať aj naďalej.

Noví hráči

Novela mení hráčov na energetickom trhu. Podpora výkupom elektriny bude zabezpečovaná osobitným výkupcom elektriny, ktorý bude vybraný ministerstvom hospodárstva. Podporu doplatkom a príplatkom bude poskytovať nový zúčtovateľ podpory, ktorým

bude spoločnosť OKTE. Toto však bude platiť až od roku 2020. Dovtedy budú uvedené úlohy aj naďalej plniť traja prevádzkovatelia distribučnej sústavy a nimi poverené osoby.

Aukcie na nové zdroje

Jednou z najdiskutovanejších novínok sú výberové konania na nové zariadenia, ktoré budú vyrábať elektrinu z obnoviteľných zdrojov energie alebo vysokou účinnou kombinovanou výrobou.

Myšlienka aukcií je dobrá. Rozvoj zelenej energie by nemal šetriť len prírodu, ale aj peňaženky obyvateľov. Medzi výrobcami zelenej elektriny má byť zdravá konkurencia. Podľa novely tak štát bude podporovať len tých výrobcov elektriny, ktorí dokážu vyrobiť zelenú energiu za čo najvýhodnejšiu cenu. Odmenou za to im bude takzvaný príplatok, teda štátom garantovaná podpora na 15 rokov. Skutočné znenie novely však vzbudzuje nemalé rozpaky. Celá právna úprava aukcií je zhrnutá do jedného jediného paragrafu. Z novely sa dozvieme len to, že ministerstvo hospodárstva vypíše výberové konanie a úspešný uchádzač si za vyrobenú elektrinu bude môcť uplatňovať finančnú podporu.

Podmienky účasti v aukciách a kritériá na vyhodnocovanie predložených ponúk si určí samo ministerstvo v spolupráci s regulačným úradom. Nie je jasné, či jednotlivé aukcie budú technologicky neutrálne, alebo či sa bude hľadať napríklad len ten najvýhodnejší projekt slnečnej elektrár-

ne. Navyše, novela ministerstvo oprávňuje, aby na predkladanie ponúk stanovilo výrobcovi lehotu len dva mesiace. Môže pritom ísť o zariadenia s inštalovaným výkonom až 50 MW. Samozrejme, pomerne všeobecná právna úprava umožní štátu reagovať na súčasné výzvy veľmi flexibilne. Na druhej strane, skúsenosti z minulosti učia skôr opatrnosti. Ministerstvo hospodárstva má pri aukciách veľmi široké a ťažko kontrolovateľné právomoci.

Doplatok pre nové zdroje

Niektoré nové zdroje sa podľa novely budú môcť tešiť aj na podporu formou doplatku. Na rozdiel od aukcií jeho výška nie je výsledkom súťaže, ale je stanovená regulačným úradom. Po novom sa podpora doplatkom bude vzťahovať len na zariadenia s inštalovaným výkonom do 500 kW, ktoré využívajú presne vymedzené zdroje energie. Tými sú vodná a geotermálna energia, bioplyn, skládkový plyn alebo plyn z čistíčov odpadových vôd. Podpora doplatkom sa bude vzťahovať aj na zariadenia na kombinovanú výrobu elektriny a tepla s inštalovaným výkonom do jedného MW.

Rozhodujúce slovo bude mať ministerstvo hospodárstva. Každoročne na svojej internetovej stránke zverejní inštalovaný výkon nových výrobcov. Každý rok sa podpora doplatkom bude vzťahovať. Prvýkrát tak má urobiť už do konca februára 2019. Ako to celé bude vyzeráť, však zákon bližšie neupravuje.

Jedna strata podpory sa skončila, prišli tri nové

Kauza G-komponent v energetike je známa pod názvom „strata podpory“. V roku 2015 prišlo viac ako 1 100 výrobcov zelenej elektriny o podporu, a to z dôvodu nesplnenia jednej oznamovacej povinnosti.

Rozvoj zelenej energie by nemal šetriť len prírodu, ale aj peňaženky obyvateľov.

Túto oznamovaciu povinnosť a sankciu vo forme straty ročnej podpory novela úplne ruší.

Na druhej strane, výrobcovia by mali ostať ostražití. Novela zavádza tri nové „straty podpory“. Prvá strata podpory sa týka len nových výrobcov. Výrobca bude musieť oznámiť uplatnenia podpory zúčtovateľovi podpory najneskôr 30 dní pred prvým uplatnením podpory. V opačnom prípade nesplní podmienky na priznanie práva na doplatok alebo príplatok.

Druhá strata podpory sa týka starých aj nových výrobcov. V súčasnosti je na zväžení výrobcu elektriny, či bude svoju elektrinu predávať v režime podpory výkupom (t. j. za cenu elektriny stanovenej výkupcom elektriny, alebo nie. Ak by sa výrobca elektriny do systému podpory na ďalší rok sice nahlásil, avšak svoje rozhodnutie by dodatočne zmenil, stratí raz a navyždy podporu výkupom elektriny.

Tretia strata podpory sa týka existujúcich výrobcov elektriny. V hre je tentoraz podpora prevza-

tím zodpovednosti za odchýlku. Ak sa výrobca rozhodne vystúpiť z režimu podpory výkupom elektriny a predávať elektrinu za tržové ceny, má problém. Ak totiž raz z režimu podpory vystúpi, stráca podporu prevzatím zodpovednosti za odchýlku.

A to nie je všetko. Niekedy sa tlačí na jazyk otázka, či by sa zákonu o „podpore“ obnoviteľných zdrojov energie nehodil predsa len nejaký iný názov.

Kompenzácie pre veľkých odberateľov elektriny

Novela zavádza aj kompenzácie pre veľkých odberateľov elektriny. Zo štátneho rozpočtu im bude preplatená časť nákladov na nákup elektriny. V roku 2019 pôjde o príspevok 40 miliónov eur.

Kompenzácie sa budú týkať iba podnikateľov, ktorí ročne spotrebujú aspoň 1 000 MWh elektriny. Na porovnanie, priemerná domácnosť ročne spotrebuje od dvoch do šiestich MWh elektriny. Podpora sa bude týkať iba firiem, ktoré pôsobia vo vybraných priemyselných odvetviach, akými sú napríklad výroba papiera, tkanie textilu, výroba olejov, ťažba určitých nerastov, pilovanie a hoblňovanie dreva či výroba rafinovaných ropných produktov.

Kauza G-komponent

Zásadnej zmene sa nevyhol ani G-komponent (platba za prístup do distribučnej sústavy). Túto platbu s účinnosťou od 1. 1. 2014 zaviedla cenová vyhláška regulačného úradu. Do hry však vstúpil Ústavný súd. V roku 2016 vyhlásil G-komponent za protiústavný a zrušil tú časť vyhlášky, ktorá výrobcovi ukládala povinnosť G-komponent platiť. Podľa Ústavného súdu môže byť právnym základom na úhradu G-komponentu iba zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny. Takúto zmluvu však

množstvo výrobcov elektriny uzavretú nemá a ani ju vôbec nepotrebuje. Výrobcovia sa preto začali na súdoch domáhať vrátenia protiprávne vybraných platieb a súdy im dávajú za pravdu. Distribučné spoločnosti sa tak ocitli v pomerne nepríjemnej situácii. Desiatky súdnych rozhodnutí potvrdili, že od výrobcov elektriny vyberali G-komponent celé roky protiprávne.

G-komponent sa tak stal veľkou témou novoprijatej novely zákona. Treba na rovinu povedať, že novela sa v tejto kauze postavila jednoznačne na stranu distribučných spoločností a G-komponent sa snaží zabetónovať. Aj keď trochu násilným a pochybným spôsobom. Podľa novely vzniká povinnosť uzatvoriť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny. Aj keď ju dovtedy nepotrebovali, podľa novely ju musia mať. Aby to sedelo, bolo potrebné zmeniť zákonnú definíciu prístupu. Po novom sa tak prístupom do distribučnej sústavy rozumie aj samotná dodávka elektriny do sústavy. Uvedená zmena definície sa, samozrejme, týka iba výrobcov elektriny; pre ostatných účastníkov trhu ostáva pôvodná definícia. A ak by sa predsa len nejaký výrobca rozhodol dodávať elektrinu bez zmluvy o prístupe, pôjde o neoprávnenú dodávku a distribučná spoločnosť ho bude môcť odpojiť.

Novela tak kauzu G-komponent rozdelila na dve obdobia. V období pred novelou je G-komponent protiprávny. Rozhodol o tom Ústavný súd a výrobcovia sa môžu domáhať vrátenia už uhradených platieb. V období po novele je G-komponent oprávnený. Teda aspoň zatiaľ.

Jozef Hudák a Juraj Ondrejka
advokátska kancelária
Poláček & Partners